

Üstün ve Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Bir Okul Modeli: TEVİTÖL

(Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Özel Lisesi)

Meryem DOĞAN* Nurcan TEKCAN** Fulya CÜREBAL***

OKULUN AMACI

İnanç Lisesi projesi ülkemizde üstün yetenekli çocuklara ihtiyaç duydukları özel eğitimi veren bir okulun ya da eğitim biriminin olmayışı nedeniyle, bu ihtiyacı belli ölçülerde karşılamak üzere yola çıkmış bir projedir.

Projenin hayata geçirilmesi için Sezai Türkeş tarafından eşi inanç Türkeş adına inanç Vakfı kurulmuştur. İnanç Vakfı, üstün yetenekli çocukları, kendilerine ve millete yararlı bireyler olarak yetiştirmeyi ve bu doğrultuda aşağıdaki uzun vadeli beklentileri karşılamayı planlamıştır.

- Atatürk prensipleri doğrultusunda çağdaş değerleri yaşama geçiren bireyler yetiştirilmesi.

- Fen, ekonomi, politika, yerel hizmetler, sanat, insan bilimleri ve uluslararası

ilişkiler gibi sektörlerde iyi yetişmiş yüksek kabiliyette uzman ve çok yönlü liderler yetiştirilmesi.

- Yüksek teknoloji ve endüstrileşmenin gerektirdiği kalifiye insan gücü ihtiyacının karşılanması.

OKULUN KURULUŞ ÇALIŞMALARI

Bu beklentileri karşılamak üzere başlatılan çalışmalar kapsamında, Türkiye'de ve dünyada üstün yetenekteki çocukların eğitimine yönelik okullar incelenmiştir. Ancak bu projede düşünülen kapsamda, çok yönlü ve dengeli bir eğitim sisteminin, incelenen okulların hiçbirinde mevcut olmadığı görülmüştür. Uygulanan programlar, müzik, spor, güzel sanatlar, fen gibi ayrı dallarda ve genellikle lise seviyesinde mevcuttur. Proje ilkokuldan sonra, ortaokul ve lise dönemi için düşünülerek başlatılmış, ilk öğrenciler ilkokuldan sonra okuldaki eğitime dahil olmuşlardır. Ancak bugün zorunlu eğitimin 8 yıl olması nedeniyle yalnız lise eğitimi verilmektedir.

Üstün yetenekli eğitimi için özel olacak bir okulun fiziksel özelliklerinin, öğretim programlarının, işleyişi ile ilgili düzenlemelerin ve en önemlisi öğrenci seçme yönteminin de özel olması gerekliliği vardır. Bu nedenle İnanç Vakfı, Prof. Dr. Füsün Akarsu'nun koordinatörlüğünde, bir ekip ile aşağıdaki çalışmaları yürütmüştür.

- Okulun kurulması için uygun bir yer araştırılmaya başlanmıştır. İnanç Lisesi Fizibilite Raporu'nda belirtildiği üzere; arazi büyüklüğü, doğa sevgisi ve çevre koruma bilincinin öğrencilerin eğitimindeki önemi, üstün zekâlı eğitiminin gerekleri gibi kriterler göz önüne alınarak; batısında TÜBİTAK Marmara Araştırma Enstitüsü, doğusunda Yüksek Teknoloji Enstitüsü Projesi (Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü olarak eğitime başlamıştır) ve kuzeyinde Türkiye Sanayi, Sevk ve İdare Enstitüsü'nün bulunduğu Gebze Muallimköy Mevkii'nde-ki arazi seçilmiştir. 416.000 m² genişliğindeki bu arazinin, 49 yıllığına kullanım hakkı için MEB ile vakıf arasında bir protokol imzalanmıştır. Öğrenim köyü olarak düşünülen yerleşke, hazırlık okulu, fen binası, öğrenme merkezi ve kütüphane, kapalı ve açık spor alanları, amfi tiyatro, resim, güzel sanatlar ve müzik binası gibi, çok amaçlı, ayrı birimler şeklinde binalardan planlanmıştır. Yerleşkenin mimarisinde, Anadolu'nun tarihi zenginliklerinden esinlenen yapıların bulunması düşünülmüştür. Ancak çeşitli nedenlerden dolayı yerleşke inşaatı henüz bitirilememiştir.

- Okula öğrenci seçimi için yöntem belirlenmesi ve bu çocuklara uygun bir eğitim programı geliştirilmesi çalışmalarına başlanmıştır. Geliştirilen program ilköğretim ikinci kademeye yönelik olduğundan şu anda uygulanmamaktadır.

- 1990 yılında 'Üstün Zekâlı Çocuklar için Dünya Konseyi'ne, (Akarsu, <http://educ.queensu.ca/~placment/Inancschool.pdf>, 2003) 1991 yılında Avrupa Üstün Yetenek Konseyi'ne (Akarsu, <http://www.echa.ws/modules/content/inPages/echa/files>, 2002) üye olunmuş ve konsey çalışmalarına katılım sağlanmıştır.

- 1991 yılında Hollanda'da eğitim konusunda yapılan Avrupa Konseyi toplantısında inanç Lisesi'nin projesi tanıtılmıştır.

OKULUN ÖĞRETİME BAŞLAMASI VE İŞLEYİŞİ

Okul, 1993 yılında, 33 öğrenciyle geçici bir binada eğitim-öğretime başlamış, 1 yıl sonra da kendi yerleşkesine taşınmıştır. Başlangıçta ilkokul 5. sınıfı bitiren öğrenciler alınırken, zorunlu eğitimin 8 yıla çıkarılmasıyla birlikte artık sadece lise eğitimi verilmektedir. Okulda şu anda yaklaşık 130 öğrenci, 10-15 kişilik sınıflarda öğrenim görmektedir.

Okulun, vakıf senedindeki detaylarına göre düzenlenen uygulamaları aşağıda verilmiştir. (inanç Lisesi Okul Profili, <http://educ.queensu.ca/~placment/Inancschool.pdf>, 2003)

- Atatürkçülük ve Atatürk ilkelerine bağlılık birinci esastır ve okula girişin ön şartıdır.

- Okula, ırk, din, mezhep ve ailelerinin siyasi görüşlerine bakılmaksızın, TC. vatandaşı olan, maddi durumu yetersiz üstün zekâ ve yetenekte öğrenciler, öğrenci seçme heyetince seçilmektedir. Seçme işlemleri, geçen yıla kadar sadece MEB Rehberlik Araştırma Merkezleri'nden bildirilen, hem yetenekli hem de maddi durumu yetersiz öğrenciler arasından WISC-R testi ile yapılmakta iken, ilk defa 2003-2004 öğretim yılında dışardan başvuru kabul edilmiş ve gerekli kriterleri karşılayan 7 öğrenci ücretli olarak (bu öğrenciler de tam ücret ödememekte, %80 e varan oranlarda burs almaktadırlar), 24 burslu öğrenci ile birlikte öğrenime başlamıştır.

- Öğrenciler ileri düzeyde İngilizce öğrenmenin yanı sıra, Almanca ve isteyenler etkinlik saatlerinde ayrıca Fransızca dersleri görmektedirler.

- Öğrencilere değişik alanlarda mümkün olduğu ölçüde görev verilmektedir. Santralde görev almak, bahçe tanziminde bahçivana yardımcı olmak gibi belirlenen işlerle okulun işleyişine katkıda bulunmaları sağlanmaktadır. Okulda kütüphanenin işleyişi öğrencilerin tuttukları nöbetler ile sağlanmaktadır. Kitapların düzenlenmesi, ödünç verme-alma işlemleri, kütüphanenin açılması, kapatılması kütüphane nöbetçisinin görevleridir. Ayrıca öğrenciler kurdukları küçük komitelerde, okulun işleyişi ve eğitim ile ilgili sorunlarını tartışmakta, uygun çözüm önerileri üreterek uygulanması için idareye sunmakta, uygulamaya koymakta ve takip etmektedirler. Bu komitelerin bazıları, yemek komitesi, yatakhane komitesi, öğrenci komitesi, parti komitesidir. Özellikle öğrenci komitesi, aktif olarak pek çok konuda öğrenci ve öğretmenlerle diyalog içindedir.

- Öğrenciler okula gelen konukların karşılanması, ağırlanması, tören ve benzeri etkinliklerde teknik işlerin yürütülmesi, bilgisayar odasının sürekli açık olması için nöbetlerin ayarlanması ve tutulması gibi konularda aktif görevler almaktadırlar.

- Okulda sık sık çeşitli alanlardan kişilerle sohbet toplantıları düzenlenmekte, ayrıca mesleki bilgilendirme yapılmaktadır.

- Öğrenciler her çalışma için, belirlenen uygun çalışma mekânına gitmektedir. Okulda sabit bir sınıf kavramı yoktur. Öğrenciler her ders için ilgili mekâna ya da öğretmenlerinin sınıflarına gitmektedir.

Okul, bir aile olarak (inanç Ailesi) kabul edilmekte ve tüm öğrencilere bu duygu verilmeye çalışılmaktadır. Okuldaki her birey (idareci, öğretmen, öğrenci, diğer tüm okul personeli) aile içinde aynı yere sahiptir. Bireylerden, aşağıda bazıları verilen niteliklere sahip olmaları beklenmekte ve bu nitelikleri kazanmaları için de belirtilen uygulamalar yapılmaktadır.

- Güven: Okulda birçok yerde kilitli kapı ya da dolap bulunmamaktadır. Okul eşyalarının kullanımı, iletişim ve ilişkilerde bireylerin söylediklerine güvenilmektedir.

- Özdisiplin: Eğitim ve yerleşkedeki yaşamla ilgili herkesin üzerine düşenleri, uyarıya gerek bırakmadan yapması beklenmektedir. Derslere giriş-çıkış zamanında zil yoktur, yatakhanelerde oda nöbetçileri oda düzenini kontrol etmekten sorumludur, etüt saatlerinde sınıfların başında öğretmen yoktur, sadece bir öğretmen kat ya da koridorda bulunur, gerektiğinde öğrencilere düzenin sağlanmasında yardımcı olur.

Öğrencilerin, %70 oranında planlanan programlar dahilinde, %30 oranında ise bağımsız karar verdikleri konular üzerinde çalışmalarını düşünmüştür. Dersler 15.00 civarında bitmekte, daha sonra 17.00'ye kadar etkinlikler yapılmaktadır. Etkinliklerin bir kısmını öğretmenler belirlemekte, bir kısmını öğrenciler şekillendirmektedir. Etkinliklere eğitim yılı başında karar verilir ve seçilir. Bu yıl (2003-2004 öğretim yılında) mezun öğrencilerden düzenli olarak gelen ve etkinlik yaptıran öğrenciler olmuştur. Etkinliklerden bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

- Çevre (SEMEP, Çevrenin Genç Sözcüleri)

- Spor

- AB Comenius çalışmaları

- Gazete çıkarılması

- Edebiyat müzesi kurulması

- Model Birleşmiş Milletler

- Toplumsal duyarlılık

- Astronomi

- Heykel-seramik

- Sinema kulübü

- Kostüm tasarımı

- Web tasarımı

Yatakhaneler, idareci ve öğretmen lojmanları, eğitim binalarının çok yakınında yapılmıştır. Yatakhaneler, 40 civarında öğrencinin yaşadığı, her birinde gözetici bir öğretmen ailesinin bulunduğu evler şeklindedir. Oda arkadaşları öğrencilerin kendileri tarafından belirlenmektedir. Öğrenciler, ihtiyaç duyduklarında, günün her saatinde yatakhanelere girebilmekte, temel düzen ve işleyişi kendileri sağlamakta, gözetici öğretmen aileler de kontrol etmektedir. Hafta sonları ise, gözetici aile dışında bir öğretmen nöbetçi olarak sorumludur. Ayrıca tüm öğretmenler, yerleşkede lojmanlarda kalmaktadır. Öğrencilerin ailelerinden uzakta olmaları nedeniyle, aile sevgisini ve

ortamını yaşamaları, aile adabını öğrenmeleri için, öğretmenler öğrencileri evlerinde misafir etmektedir. Öğretmenler ve öğrenciler ders saatleri dışında da birlikte sıkça zaman geçirmektedir.

Okul, 2003-2004 öğretim yılı sonunda 5. mezunlarını vermiştir. Her ne kadar projenin tüm aşamaları planlandığı şekilde hayata geçirilemese de, mezunların yurt içinde kazandıkları üniversitelere ve yurt dışında tam burslu olarak gittikleri üniversitelere bakıldığında, uygulanabilen kadarıyla amaçların en azından bir kısmına ulaşıldığı görülmektedir. İnanç Vakfı, Sezai Türkeş'in vefatından sonra, çeşitli nedenlerden dolayı Türk Eğitim Vakfı'na (TEV) devredilmiştir. Bu devir aşamasında ve daha sonraki akreditasyon çalışmalarında yine Boğaziçi Üniversitesi'nin ve Prof. Dr. Füsün Akarsu'nun okula katkıları olmuştur (Tokay, 2003). Okulun giderleri 2001-2002 öğretim yılından bu yana TEV tarafından sağlanmaktadır.

PROJEYE KATKI ÖNERİLERİ

İnanç Lisesi projesinin istenen noktaya ulaşması ve ülkemizde üstün yetenekli eğitiminde hem örnek bir model oluşturması hem de beklenen katkıları sağlaması için aşağıdaki noktaların göz önünde bulundurulması projenin gelişmesi açısından faydalı olacaktır.

- Üstün yetenekli eğitiminin ihtiyaç, beklenti ve gerekliliklerini karşılayan özel bir

programın hazırlanması, uygulanması ve geliştirilmesi. Bu programı akademisyenler, öğretmenler ve öğrencilerin işbirliği içinde hazırlamaları yararlı olacaktır.

- Okulun eğitim-öğretim programında öğrencilere, tiyatro, müzik, resim, heykel, seramik, fotoğrafçılık, video çekimi gibi sanat alanlarında çalıştırıcı ve/veya uzmanların sağlanması.
- Üstün yetenekli eğitimi konusunda öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle sürekli öğrenmeleri, kendilerini geliştirmeleri, yenilemeleri.

KAYNAKÇA

I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi : 2

(Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı -

Prof. Dr. Adnan Kulaksızoğlu, Doç. Dr. Ahmet Emre Bilgili, Mustafa Ruhi Şirin)

* Biyoloji Öğretmeni, TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi ** Psikolojik Danışman, TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi *** Fizik Öğretmeni, TEV İnanç Türkeş Özel Lisesi

1. İnanç Lisesi Fizibilite Raporu

2. Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi Bölümü Özdeğerlendirme Raporu 2002-2003 Eğitim Öğretim Yılı

3. İnanç Lisesi Okul Profili, <http://educ.queensu.ca/~placment/Inancschool.pdf>

4. World Council for Gifted and Talented Children, <http://www.worldgifted.org/>

5. European Council for High Ability, www.ECHA.ws

6. Akarsu, Füsün İNANC experience

7. Tokay, D. (2003) Accreditation Survey with a Board from the Bosphorous University and Submission of Report. Turkish Education Foundation - [Türk Eğitim Vakfı Özel İnanç Lisesi - TEVÖİL] - İstanbul, Turkey